

Bir Örgütlenme Hikayesi

Koray Çalışkan

koray.caliskan@boun.edu.tr

Politik olarak dünyanın en güçlü sendikal hareketlerinden birini örgütlemiş Polonya'nın Dayanışma Hareketi, emek örgütlenmesi açısından kesinlikle yapılmaması gereken ve kesinlikle yapılması gereken herşeyi tarihinde barındırıyor. Bir de Türkiye'de yaşadıklarımıza trajik deriz. Durumumuz o kadar da berbat değil, Allah bizi post-Sovyet olmaktan korumuş! Şükrederim.

SENDİKA NASIL ÖRGÜTLENMEZ

Dünyanın en etkili işçi örgütlenmelerinden biri olan Walesa'nın Solidarność'u, yani Dayanışma Hareketi'nin emek örgütlenmesiyle başlangıçta aslen çok bir alakası yok. Çıkış noktası otoriter iktidara karşı bir örgütlü başkaldırı. Negatif özgürlük şiarının kolaycı rehavetine paldur küldür savrulan, yanlış anlaşılmasın, yine de saygı duyulması gereken bir demokrasi hareketi. O kadar. Zaten emek hareketi olmadığı için, emekçilerin sınıf eksenli taleplerine değil, engelleyici iktidarın hayırlarına karşı mücadele ettiği için, kısa bir süre sonra bir taraftan CIA'nın diğer taraftan neo-liberal-lerin kucağına düştü. Şimdi gerçekten emek hareketi olmak için uğraşiyor. Fena da gitmiyor. Dünya tarihinin en etkileyici emek hareketlerinden biri olan Dayanışma, tarihte ilk kez, emek hareketinin ayağına zincir değil, geleceğine ümit oluyor. Yani ilk kez emekçileri örgütüyor.

SENDİKA NASIL ÖRGÜTLENİR?

Solidarność 13 milyonluk bir sendikayken, 18 kat küçüldü. Polonya işçi sınıfı, hareketin örgütlenmesinden on yıl bile geçmeden desteğini neredeyse tamamen çekti. Geriye her yanı dökülen, kendisine güvenilmeyen bir sendika kaldı. Siyasete bulaşmamış ve emek örgütlenmesine kafayı takmış az sayıda sendikacı bir araya geldiler. Yaptıkları hataları belirlediler. Organik siyasetten tamamen çekildiler ve tüm güçlerini örgütlenmeye verdiler. Dayanışma Hareketi tarihinde ilk kez gerçekten emekçi örgütlemeye bir iki yıl önce başladı.

Güvenlik çalışanlarıyla yaptıkları çalışmaya bir bakalım: Neoliberalizmin hegemonya kurduğu ülkelerde en hızlı gelişen sektör güvenlidir. Öylesine yaygın bir yoksulluk yaratır ki neoliberalizm, varsıllar zenginliklerini daha çok yoksulu işe alarak korurlar. Hırsızlık artarken, güvenlik elemanları daha da hızla çoğalır. Solidarność da bu sektöre el attı.

Öncelikle Polonya'yı alanlara böldüler. Biz bugün Varşova'ya bakıyoruz. Varşova da çeşitli alanlara bölündü. Her alanda pilot çalışmalar yapılarak, alan araştırması yöntemleriyle çalışanların profilleri belirlendi; her profile uygun bir ortak dil ve yaklaşım alanı tanımlandı. Daha sonra bu dil ve yaklaşım alanı, çalışanların korkuları ve talepleri gözetilerek, stratejik bir örgütlenme planıyla tarandı.

Bu yaklaşım emekçilerin sendikaya güvenini tesis ederken, emekçilerin perspektifinden yeni talepler tanımlanmasına ve haklar düş-lenmesine olanak sağladı. Tamamı profesyonel örgütçülerle planlanan bu hamle, Solidar-noş'a tarihinde ilk kez, liberal değil, sosyalist perspektiften talep geliştirme fırsatını verdi.

Karşılarına çıkan en büyük engel, taşeron yerel işverenin örgütlenen "güvenlik" görevlilerine karşı kullandığı şiddet ve işten çıkarma politikasıydı. Bunu da yerel mahkeme ve kampanya üzerinden değil, taşeronların uluslararası patronlarına Batılı sendikacılar kanalıyla baskı yapmaları sayesinde aştılar. Solidarnoş yalnızca emek örgütlemeyi öğrenmemiş, ulu-saşırı emek hareketiyle ilk kez "dayanışma" ağı kurmayı da bilmişti ilk kez.

Bütün bu süreç Dayanışma Hareketi'ni yeniden doğuracak bir dinamik yarattı. Şu anda bu dinamikle ne yapacaklarını düşünüyorlar. Zira dayanıştıkları sendikacılar kendilerine sosyalist diyor. Oysa Solidarnoş sosyalist sözcüğünü duymak bile istemiyor. Ancak ağır ağır fark ediyorlar ki, nihai çözüm maaş artırımında değil, zira herkesin maaşını artırmak mümkün değil.

Bu örgütlenme kampanyasının koordinatö-rüyle Gdansk'ta yediğimiz yemeğin sonunda, yapısal bir çözümün ancak anti-kapitalist bir geleceği bugünden inşa ederek yaratılabileceğini söyledim. "Anti-kapitalist ne demek?" diye sordu. Yalnızca Dayanışma'nın değil, Türkiye'deki emek hareketinin de adliyede yanıtlanması gereken bir soru bu. Sosyalistlerin çoğu "devrimden sonra gelecek şey" olduğunu düşünüyorlar. Zaten, belki de sırf bu yüzden, hiç gelmeyecek. Solidarnoş bunun canlı kanıtı.